

Nr 205.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; given Stockholms slott den 21 mars 1922.

Under åberopande av bilagda utdrag av de i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 (nr 74)
om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att andra stycket av 52 § och andra stycket av 168 § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola hava följande ändrade lydelse:

52 §.

En och samme insättares tillgodohavande på så kallad sparkasse-räkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver sex tusen kronor. Bankaktiebolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant provas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

168 §.

En och samme insättares tillgodohavande på så kallad sparkasse-räkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver sex tusen kronor. Solidariskt bankbolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant provas kunna

ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anmäler ett inom nämnda departement utarbetat förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Föredraganden anför därvid:

I 52 §, andra stycket, i lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse är stadgat, bland annat, att å medel, som hos bankaktiebolag insätts på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, ränta icke må gottgöras för högre belopp än 3,000 kronor av en och samme insättares tillgodohavande. I andra stycket av 168 § i samma lag återfinnes motsvarande bestämmelse i fråga om medel, insatta hos solidariskt bankbolag på samma slags räkningar. Stadganden av nu angivna innehåll infördes första gången den 19 maj 1899 genom särskilda lagar om ändring i då gällande lagar om bankaktiebolag och om enskilda banker med sedelutgivningsrätt. Såsom motivering till dessa stadganden anfördes då i huvudsak följande: Sparkasserörelsen hos bankerna hade förts in på avvägar. Belopp av obegränsad storlek mottoges till insättning å en och samma motbok, ränta lika hög som eller högre än bankens högsta depositionsränta gottgjordes räkningshavare, och betydande belopp utbetalades utan föregående uppsägning. Med fördelen av att en insättare å sparkasseräkning kunde åtkomma sina medel lika lätt som medel, insatta å giroräkning, förenades sålunda den vinsten, att å sparkassemedel gottgjordes högsta depositionsränta, utan att den för medel, insatta å depositionsräkning, föreskrivna stämpelavgiften erlades. De mest bankmässiga formerna för inlåning, depositions- och giroräkningarna, lede därav intrång, varav olägenhet i mera

än ett avseende skulle uppstå. Sparkasserörelsen borde därför återföras till sitt verkliga omfång, och i sådant syfte vore det av behovet påkallat, bland annat, att en maximigräns stadgades för det belopp, som bank finge av en person mottaga till förräntande å sparkasseräkning. Siffran för denna maximigräns måste ju emellertid alltid bliva i viss mån godtycklig men syntes böra fastställas med hänsyn till förhållandena mera i de smärre bankerna än i de större, där sparkasseräkningen borde spela en underordnad roll. För postsparbanken vore motsvarande siffra fastställd till 2,000 kronor, och det förefölle, som om det för sparkasseräkningens ändamål vore fullt till fyllest, om en insättare finge på en gång hava innestående 3,000 kronor.

Uti en den 16 september 1921 ingiven, till Konungen ställd skrivelse har Svenska bankföreningens styrelse anhållit, att det i 52 och 168 §§ i lagen om bankrörelse föreskrivna maximibeloppet måtte höjas från 3,000 kronor till 6,000 kronor.

Svenska bankföreningens styrelse.

Som skäl för denna anhållan har styrelsen anfört i huvudsak följande:

»Sedan år 1899, då omförmälda bestämmelse tillkom, har en väsentlig förändring i penningvärdet ägt rum. Under hela tiden sedan 1899 torde man kunna tala om en konstant nedgång i penningvärdet, och särskilt kraftig har denna nedgång varit under de senare åren. Denna nedgång har inom en hel del områden av statlig verksamhet (exempelvis inom post- och telegrafväsendet) anförts såsom motiv för kraftiga taxeförhöjningar, och knappast något område för ekonomisk verksamhet torde kunna anföras, där icke förändringen spelat in. Huru stor förändringen varit låter sig näppeligen fixt bestämmas, men med säkerhet torde man kunna påstå, att ett penningbelopp av 3,000 kronor år 1921 knappast i värde motsvarar ens hälften av samma belopp år 1899. Till följd härav har bestämmelsen om maximibeloppet för inlåning å sparkasseräkning med åren kommit att innebära en allt kraftigare beskärning av inlåningsrätten, och bedja vi med anledning härav få hemställa, huruvida icke en sådan förändring i bestämmelsen kunde intagas, att begränsningen bleve i förhållande till det allmänna penningvärdet av mera likartad betydelse med den, som avsetts vid stadgandets tillkomst.

En dylik förändring skulle nås genom höjning av maximigränsen. Givetvis är det, som ovan antytts, omöjligt att fixera maximibeloppet så att fullkomlig likformighet med förhållandena år 1899 vinnes, men ovedersägligt torde vara, att en fördubbling eller maximibeloppets ökning från 3,000 kronor till 6,000 kronor icke kan rubriceras såsom för hög. Som stöd för ett förslag om fördubbling av beloppet bedja vi få anföra, att under det 1910 års sparbankskommitté för sparbankernas vidkommande föreslog ett inlåningsmaximum av 10,000 kronor, så hava de år 1920 tillkallade sakkunniga för revision av sparbankslagen uti sitt innevarande år avgivna betänkande funnit skäligt bland annat att, under åberopande av att förräntningsmaxima under de senare åren,

synbarligen till följd av penningvärdets fall, blivit höjda i åtskilliga sparbanker, hemställa, att ett normalt insättningsmaximum av 20,000 kronor måtte för framtiden införas för nybildade sparbanker.

Som ytterligare skäl för att en fördubbling av maximibeloppet ej kan anses oskäligen vilja vi även åberopa det förhållande, att maximibeloppet för postsparbanksbok sistlidet är med hänsyn bland annat till penningens minskade värde mer än fördubblats, i det att det höjts från 2,000 kronor till 5,000 kronor.»

*Bank- och
fondinspek-
tionen.*

Över berörda framställning har utlåtande inhämtats från bank- och fondinspektionen, som i den 29 november 1921 dagtecknat yttrande anfört:

»Bank- och fondinspektionen har för sin del icke något att invända emot styrelsens ifrågavarande framställning.

I detta sammanhang har inspektionen emellertid ansett sig böra erinra, att förutnämnda sakkunniga i sitt betänkande med förslag till lag om sparbanker ifrågasatt sådan förändring av begränsningen i sparbanks inlåningsrätt, att, under det att för närvarande i sparbanks reglemente skall angivas det högsta beloppet av en persons tillgodohavande, varå ränta må gottgöras, sparbank enligt förslaget skulle förbjudas att för en och samma insättares räkning emottaga medel utöver ett visst belopp. Inspektionen har i annat utlåtande denna dag förklarat sig icke hava funnit anledning till invändning emot förslaget i denna del. Såsom inspektionen i berörda utlåtande framhållit, böra i 52 och 168 §§ banklagen bestämmelserna om begränsande av bankbolags inlåning å sparkasseräkning i nyssberörda hänseende erhålla en avfattning, som överensstämmer med den föreskrift i motsvarande ämne, som må komma att lämnas i en blivande ny lag om sparbanker.»

*Departements-
chefen.*

Otvivelaktigt har på grund av penningvärdets fall den nu gällande maximigränsen för det å sparkasseräkning och liknande räkningar insatta belopp, å vilket ränta får gottgöras en och samma person, kommit att innebära en betydligt starkare inskränkning i banks inlåningsrätt, än som vid bestämmelsens införande varit avsett. En höjning av sagda maximigräns synes på denna grund befogad. Då, såsom framgått av det förut anförda, höjning av motsvarande gräns redan skett beträffande postsparbanken och är föreslagen i fråga om sparbankerna, torde någon mera besvärande konkurrens än för närvarande från bankernas sida gentemot berörda, mera direkt för uppsamlande av besparingar avsedda institut icke vara att befara, även om någon höjning av inlåningsmaximum beträffande bankernas sparkasse- och liknande räkningar skulle ske. Jag anser sålunda, att förevarande framställning bör i princip bifallas.

Vad angår storleken av det nya maximibelopp, som bör stadgas, blir ett bestämmande, nu liksom år 1899, i viss mån godtyckligt. Om man utgår från det nu gällande högsta beloppet och därjämte

tager i betraktande dels storleken av penningvärdets fall, dels ock nyss berörda höjningar beträffande postsparbanken och sparbankerna, kan emellertid det av bankföreningens styrelse föreslagna beloppet för ny maximigräns, 6,000 kronor, icke synas för högt.

Den nu enligt 52 och 168 §§ banklagen gällande inskränknigen i bankernas ifrågavarande inlåningsrätt innebär, att ränta icke må gottgöras en och samme insättare för större å sparkasseräkning eller liknande räkning insatt belopp än 3,000 kronor. I sitt förberörda utlåtande har bank- och fondinspektionen föreslagit, att åt den nya maximigränsen måtte givas den innebörden, att bankerna förbjudas att för en och samme insättares räkning mottaga medel utöver ett visst belopp. Inspektionen har därvid erinrat om det förslag till ny sparbankslag, varom jag nyss talade. I det sakkunnigebetänkande, som ligger till grund för nämnda förslag, har föreslagits bestämmelse av innehåll, att i sparbanks reglemente skulle bestämmas det belopp, högst 20,000 kronor, intill vilket — utom i visst undantagsfall — penningar finge för en och samme insättares räkning emottagas. Som skäl för den lagändring, förslaget i denna del innebär — för närvarande gäller även beträffande sparbank att ifrågavarande bestämmelse i reglementet skall föreskriva maximum för det belopp, för vilket ränta må gottgöras — hava de sakkunniga åberopat, dels att det i och för sig icke vore tillfredsställande, att insättare icke skulle erhålla ränta på viss del av sina i sparbank insatta medel, och dels att, om viss del av de insatta beloppen skulle få stå räntelösa, en kontroll av räntekrediteringen syntes bliva svår att genomföra. De sakkunniga hava tillika anfört, att det av ordalagen i det föreslagna stadgandet syntes klart framgå, att hinder ej skulle möta för det fastställda maximibeloppets överskridande genom att upplupen ränta lades till kapitalet. Det må nämnas, att samma sakkunniga i den till chefen för finansdepartementet ställda skrivelse, varmed de överlämnade sitt betänkande, framhållit, att den nya princip för bestämmande av högsta tillgodohavandet å motbok, som kommit till uttryck i 3 § under 10) i förslaget och här förut återgivits, jämväl syntes böra komma till tillämpning i fråga om, bland annat, bankbolags sparkasseräkning.

Då jag den 3 innevarande februari i statsrådet anmälde omfördädda förslag till sparbankslag i och för dess hänskjutande till lagrådet, lämnade jag förslaget i nyss berörda del utan annan erinran, än att det syntes böra tydligare, än som i förslaget skett, utmärkas, att det maximibelopp, som — utom i visst undantagsfall — finge överskridas allenast

därigenom, att upplupen ränta lades till kapitalet, skulle anses uppnått, så snart vederbörande insättares tillgodohavande, oavsett i vilken ordning det tillkommit, uppginge till berörda belopp. Jag har därför förordat den redaktionella ändring i förslaget, att i stället borde stadgas, att i reglementet för varje sparbank skulle bestämmas det belopp, högst 20,000 kronor, varutöver en och samme insättares tillgodohavande icke finge ökas annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet.

De skäl, som anförts för ändring på angivet sätt av maximigränsens formella innebörd i fråga om sparbankerna, synas mig äga giltighet även beträffande bankaktiebolagen och de solidariska bankbolagen. Lika med bank- och fondinspektionen och sparbankssakkunniga anser jag därför, att de nya maximibestämmelserna i 52 och 168 §§ banklagen böra avfattas i överensstämmelse med motsvarande stadgande i den blivande sparbankslagen. I det förslag till ändring av nämnda paragrafer i banklagen, vilket jag låtit utarbeta inom finansdepartementet, har åt desamma givits en lydelse, överensstämmande med den, som innehålles i det till lagrådet remitterade förslaget till lag om sparbanker.

Angående ikraftträdandet av de sålunda förordade ändringarna i banklagen synes böra gälla detsamma, som föreslagits beträffande sparbankslagen, nämligen att dagen för ikraftträdandet skall vara den 1 januari 1923.

Föredraganden uppläser härefter förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i 87 § regeringsformen omnämnda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:
B. E. Brimberg.

Bilaga.**Förslag**

till

L a g

om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 (nr 74)
om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att andra stycket av 52 § och andra stycket av 168 § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola hava följande ändrade lydelse:

52 §.

En och samme insättares tillgodohavande på så kallad sparkasse-räkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver sex tusen kronor. Bankaktiebolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant prövas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

168 §.

En och samme insättares tillgodohavande på så kallad sparkasse-räkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver sex tusen kronor. Solidariskt bankbolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 175 häft. (Nr 205.) 2

medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant prövas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen
den 17 mars 1922.*

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF,
Regeringsrådet ERNBERG,
Justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finans-
ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 februari
1922, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det
i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat
förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni
1911 (nr 74) om bankrörelse.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lag-
rådet av assessorn i Svea hovrätt Bo Hammarskjöld.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anmäler lagrådets genom utdrag av protokollet över finansärenden den 24 februari 1922 inhämtade utlåtande över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 168 §§ i lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse, vilket förslag av lagrådet lämnats utan anmärkning.

Föredraganden hemställer, att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall, och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Martin Philipson.